

Europos produktų saugos forumo projekto JA 2015 „Plastikiniai žaislai“ rezultatai: dažniausiai nustatytos draudžiamos medžiagos – ftalatai

2017 m. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba kartu su kitomis Europos Sąjungos valstybių narių rinkos priežiūros institucijomis dalyvavo Europos produktų saugos forumo (PROSAFE) organizuojamoje veikloje *Joint Follow-up Market Surveillance Action on GPSD Products* (Toliesni bendri rinkos priežiūros veiksmai dėl produktų BPSD) – JA 2015 „Plastikiniai žaislai“, kurios metu plastikiniai žaislai tirti dėl jų cheminių medžiagų sudėties. Iš viso projekte dalyvavo 17 šalių: Belgija, Čekija, Estija, Vokietija, Graikija, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Norvegija, Portugalija, Lenkija, Ispanija, Rumunija, Olandija, Slovakija ir Švedija.

Projekto eiga ir draudžiamos naudoti cheminės medžiagos

Projekto metu bandymams atrinkti 4 tipų žaislai: plastikinės lėlės, pripučiami vandens žaislai, knygutės iš minkšto plastiko bei cypiantys vonios žaislai. Bandymų metu žaislai buvo tiriami dėl ftalatų (DEHP, DBP, BBP, DINP, DIDP ir DNOP), SCCP (trumposios grandinės chloruoti parafinai), PAH (policikliniai aromatiniai hidrokarbonatai), Bisphenolio A, sunkiuju metalų (švinas, kadmis, alavas) migracijos.

- **Ftalatai** – tai sintetinės medžiagos naudojamos plastmasės gamyboje, skirtos padidinti plastikų lankstumą, skaidrumą bei ilgaamžiškumą. Ftalatai neigiamai veikia reprodukcinę sistemą, kenkia kepenims, trikdo medžiagų apykaitą, silpnina imuninę sistemą, vaikams gali sukelti astmą.
- **SCCP (short chain chlorinated parafins)** naudojamas kaip plastiko minkštintojas. Bandymų metu buvo ieškoma Alkanes, C10-13, chloro (SCCP) CAS: 85535-84-8. Vertė reglamentuojama pagal Europos POP Reglamentą EB 850/2004. Šio reglamento I priedas buvo iš dalies pakeistas Reglamentu (ES) 2015/2030, kuris įsigaliojo nuo 2015-12-04 kuriuo nustatyta, kad SCCP riba 0,15% masės (1500 mg / kg) gaminiuose.
- **Bisfenolis A (BPA)** yra organinis sintetinis junginys, naudojamas kaip polimerizatorius plastiko gaminiuose. BPA gali būti randamas skaidriuose plastiko gaminiuose bei gali būti pavojingas žmogaus hormoninei sistemai. Migracijos ribinė vertė yra 0,1 mg/l žaisluose vaikams iki 3 metų amžiaus ir bet kokiems žaislams, skirtiems dėti į burną. BPA yra ribojamas visuose žaisluose, kadangi jis klasifikuojamas kaip toksiškas reprodukcijai, su ribine verte, 3%.
- **Policikliniai aromatiniai angliavandeniai (PAH)**. Komisijos reglamentas 1272/2013 dėl policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAH) nustato ribas žaisluose, pateiktuose į rinką po 2015 m. gruodžio 27 d. Žaislai, aktyvumo žaislai ir vaikų priežiūros prekės neturi būti pateikiami į rinką, jei kuri nors iš jų guminių arba plastikinių dalių, kurios tiesiogiai turi ilgalaikį ar trumpalaikį pasikartojantį kontaktą su žmogaus oda ar burnos ertme, įprastomis ar pagrįstai numatomomis

naudojimo sąlygomis, kurių sudėtyje yra daugiau kaip 0,5 mg / kg (0,00005% masės šio komponento) bet kurių iš išvardintų PAH.

Žaislų tikrinimo vietomis pasirinkti visų tipų ekonominės veiklos vykdytojai (importuotojai, platintojai), kurie kelia didžiausią riziką, taip pat tikrintos prekybos vietos, kuriose randama daugiausiai nesaugių produktų. Kiekvienoje šalyje bandymams atrinkta po 15 žaislų (iš viso išbandyta 255 žaislų bandinių), bandymai atlikti akredituotoje Italijos laboratorijoje IISG.

Bandymų rezultatai

Daugiausia neatitikimų tiek Lietuvoje, tiek kitose projekto dalyvėse šalyse nustatyta plastikinių lėlių bandiniuose, o dažniausiai nustatytos draudžiamos medžiagos – ftalatai.

- Dėl SCCP nustatymo atlikti 255 vnt. bandymai, neatitiktis nustatyta 10 vnt. bandinių plastikinėse lėlėse, pripučiamuose vandens žaisluose (1 bandinys iš Lietuvos), cypiančiuose vonios žaisluose;
- Dėl ftalatų nustatymo tirti 255 vnt. bandiniai, neatitiktis nustatyta 33 bandiniuose plastikinėse lėlėse (DINP, DEHP, DIBP, DBP), iš jų 6 bandiniuose iš Lietuvos; 7 bandiniuose pripučiamuose vandens žaisluose (DINP, DEHP, DBP), iš jų 1 bandinys iš Lietuvos; 10 bandiniuose cypiančiuose vandens žaisluose (DINP, DEHP, DBP);
- Dėl PAH nustatymo bandyta 94 vnt. bandinių – neatitikčių nustatyta nebuvo;
- Dėl BPA nustatymo bandyta 30 vnt. bandinių, neatitikčių nustatyta 3 vnt.;
- Kadmio, švino, organinio Zn nustatymui bandyti 255 vnt., bandinių neatitikčių nenustatyta.

Išsamią informaciją apie projektą ir jo rezultatus galite rasti:

<http://www.prosafe.org/index.php/library/reports>

https://twitter.com/PROSAFE_ORG/status/983323545311895553